

Қазақстан Республикасының Әскери доктринасын бекіту туралы

Күшін жойған

Қазақстан Республикасы Президентінің Жарлығы 2000 жылғы 10 ақпан N 334. Күші жойылды - ҚР Президентінің 2007.03.21. N 299 жарлығымен.

"Қазақстан Республикасының қорғанысы және Қарулы Күштері туралы" Қазақстан Республикасы Заңының 12-бабына сәйкес қаулы етемін:

1. Қазақстан Республикасының Әскери доктринасы бекітілсін (қоса беріліп отыр) .

2. Қазақстан Республикасының Үкіметі Қазақстан Республикасының Әскери доктринасын іске асыру жөнінде шаралар қолдансын.

3. "Қазақстан Республикасының Әскери доктринасын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Президентінің 1993 жылғы 11 ақпандағы N 1094 Қаулысының күші жойылған деп танылсын.

4. Осы Жарлық қол қойылған күнінен бастап күшіне енеді.

Қазақстан Республикасының

Президенті

**Қызмет бабында пайдалану үшін
N 0029 дана**

Қазақстан Республикасының Әскери доктринасы Кіріспе

Қазақстан Республикасының Әскери доктринасы (бұдан әрі - Әскери доктрина) мемлекеттің әскери қауіпсіздігін қамтамасыз етуге, соғыстар мен қарулы қақтығыстардың (бұдан әрі - әскери қақтығыстардың) алдын алуға, әскери құрылыс ісіне, сондай-ақ ұлттық мүдделерді қорғау және Қазақстан Республикасының халықаралық міндеттемелерін орындау мақсатында Қарулы Күштерді, басқа да әскерлер мен әскери құралымдарды қолдануға негіз болатын көзқарастар жүйесі болып табылады.

Осы Әскери доктрина егемен мемлекеттің қалыптасуы және екі жақты әлемнен көп жақты әлемге көшу кезеңінде әскери қауіпсіздікті қамтамасыз ету жүйесін қалыптастыруға бағытталған 1993 жылғы Қазақстан Республикасы Әскери доктринасының негізінде әрі оны дамыта отырып әзірленді. Бұл міндет негізінен орындалды.

Бүгінгі таңда жаңа Әскери доктринаны қабылдау үшін бірқатар ішкі және сыртқы алғы шарттар бар.

Қазақстанның геосаяси ортасы сапалы өзгерістерді басынан кешіруде. Ел

қауіпсіздігіне жаңа қатерлер пайда болуда. Атап айтқанда, экстремизмнің таралуы, әскери қақтығыстардың өршуі, біздің шекарамызға тікелей таяу жерде жаңа ядролық мемлекеттердің пайда болуы аймақтағы тұрақсыздандудың елеулі ф а к т о р ы б о л ы п о т ы р .

Ел қауіпсіздігіне осынау және басқа да жаңа қатерлер онымен санасуды және тиісті шаралар қабылдауды талап етеді.

Бұған қоса, бүгінгі таңда қарулы күрес құралдары және қазіргі заманғы әскери қақтығыстардың сипаты сапалы өзгерістерге ұшырауда. Осыған байланысты Қазақстан Республикасы өзінің Қарулы Күштерін өзгерген болмысқа б е й і м д е у г е т и і с .

Жаңа Әскери доктринаны қабылдаудың қажеттілігі сол сияқты демократиялық және құқықтық мемлекет құрылысының кезекті кезеңінде қоғамдық өмірдің барлық салаларында, соның ішінде әскери салада да жаңа ұлттық мүдделердің қалыптасуымен байланысты.

Осы Әскери доктрина әскери салада 1999-2005 жылдарға арналған Қазақстан Республикасы ұлттық қауіпсіздігі стратегиясының негізгі ережелерін нақтылайды және мемлекеттік шекара шебінде Қазақстан Республикасының әскери қауіпсіздігін қамтамасыз етуге, агрессия жасалған жағдайда елдің қорғанысын ұйымдастыруға, сондай-ақ ұжымдық әскери қауіпсіздікті қамтамасыз ету жөніндегі одақтас мемлекеттермен бірлескен күш-жігерді үй л е с т і р у г е б а ғ ы т т а л ғ а н .

Қазақстан Республикасының Әскери доктринасы орта мерзімді кезеңге есептеліп жасалған, қорғаныстық сипатқа ғана ие, әлемдегі және аймақтағы әскери-саяси жағдайдың жай-күйін кешенді бағалауға, мемлекеттің экономикалық болмысы мен ресурстық мүмкіндіктеріне сүйенеді.

Әскери доктрина құрылымы өзара байланысты үш бөлімді қамтиды: әскери-саяси негіздер, елді қорғау мен қорғанысының әскери негіздері және Қазақстан Республикасының әскери қауіпсіздігін әскери-экономикалық қ а м т а м а с ы з е т у н е г і з д е р і .

Әскери доктринаның құқықтық базасын Қазақстан Республикасының Конституциясы, Қазақстан Республикасының заң және өзге де нормативтік құқықтық актілері, сондай-ақ Қазақстан Республикасы қатысушы болып табылатын әскери қауіпсіздікті қамтамасыз ету саласындағы халықаралық ш а р т т а р қ ұ р а й д ы .

Қазақстан Республикасы Ұлттық қауіпсіздігінің 1999-2005 жылдарға арналған стратегиясының құрамдас бөлігі ретінде Әскери доктринаның қағидалары Қазақстан Республикасының заңдарымен әскери құрылысты, елдің және оның одақтастарының қорғанысы мен қауіпсіздігін қамтамасыз ету міндеттері жүктелген барлық лауазымды тұлғалардың, мемлекеттік органдар мен

ұйымдардың орындауы үшін міндетті болып табылады.

1. Қазақстан Республикасы Әскери доктринасының әскери-саяси негіздері

Қазақстан Республикасының әскери қауіпсіздікті қамтамасыз ету саласындағы саясаты

1.1. Қазіргі заманғы геосаяси жағдай блоктар тайталасы аяқталып, халықаралық қарым-қатынастардың жаңа жүйесінің қалыптасуына орай әлемдік қоғамдастықта болған принципті өзгерістермен сипатталады.

Дүниежүзілік соғыс ашу және жаппай қырып-жоятын қарудың ядролық та, басқа да түрлерін қолдану қатері төмендеді. Көп жақты әлемнің қалыптасу үрдісі дәйекті даму үстінде. Қару-жарақты бақылау, әлемдегі тұрақтылық пен қауіпсіздікті нығайту саласында айтарлықтай ілгерілеушілікке қол жеткізілді.

Сонымен бірге әлемде өтіп жатқан орасан зор өзгерістерге кейбір күрделі және қарама-қайшы үрдістер тән: бір жағынан, - әлемдік қоғамдастық ынтымақтасты кеңейту және даулы мәселелерді бейбіт жолмен шешу, жанталаса қарулану мен ядролық қарудың таралуын шектеу жөнінде нақты шаралар қолдануда; екінші жағынан, - қауіпсіздіктің жаңа тәуекелдері мен қатерлері пайда болуда, олардың ішінде әр түрлі әскери қақтығыстардың туындай мүмкіндігінің артуы, экстремизмнің, халықаралық терроризмнің, ұйымдасқан қылмыстың таралуы, қару мен есірткінің заңсыз айналымы мейлінше қауіпті

б о л ы п т а б ы л а д ы .

Осы жағдайда Қазақстан Республикасының әскери қауіпсіздікті қамтамасыз ету саласындағы саясаты мынадай көзқарастарға негізделеді:

- мемлекетаралық және ішкі қайшылықтарды шешу құралы ретіндегі қандай да болмасын қақтығысқа жол беруге болмайды;

- Қазақстан Республикасының өзіне және өзінің одақтастарына қарсы агрессия жасалған жағдайда қарулы қорғануға, жеке және ұжымдық қорғанысқа

қ ұ қ ы ғ ы б а р .

1.2. Қазақстан Республикасының әскери қауіпсіздігін қамтамасыз ету мынадай негізгі принциптерге негізделеді:

- басқа мемлекеттердің егемендігін, мемлекеттік шекарасының мызғымастығын, аумақтық тұтастығын құрметтеу және олардың ішкі істеріне

қ о л с ұ қ п а у ;

- өзара тиімді ынтымақтастық пен өзара түсіністік негізінде барлық елдермен

д о с т ы қ қ а р ы м - қ а т ы н а с т а б о л у ;

- басқа елдердің қауіпсіздігі мен жалпыға ортақ қауіпсіздікке залал тигізбей Қазақстан Республикасының қауіпсіздігін қамтамасыз ету;
- аймақта сенім шаралары мен әскери саладағы ашықтықты нығайту;
 - халықаралық дау-дамайларды бейбіт реттеу;
- Қарулы Күштерді, басқа да әскерлер мен әскери құралымдарды халықаралық құқыққа және ұлттық заңдарға сәйкес қолдану;
- халықаралық міндеттемелерді сақтау және Қазақстан Республикасы қатысушысы болып табылатын шарттардың мақсатқа қол жеткізуіне жәрдемдесу.

- әскери қақтығыстардың алдын алуға, бейбітшілікті қолдау мен қалпына келтіруге бағытталған пәрменді ғаламдық және аумақтық қауіпсіздік жүйесін қ ұ р у ғ а қ а т ы с у ;

- Республикасы Қарулы Күштерінің, басқа да әскерлері мен әскери құралымдарының құрылысын "Қазақстанның 2030 жылға дейінгі Даму стратегиясы" саяси бағытына сәйкестендіру;

- жаппай қырып-жоятын қаруды таратпаудың халықаралық режимдерін бекітуге жан-жақты жәрдемдесу;

- қару-жарақпен, әскери техникамен, әскери және қос қолданысты технологиялармен сауда жасаудың халықаралық нормаларын сақтау.

1.3. Қазақстан Республикасы мемлекеттің пәрменді әскери ұйымдастырылуына сүйене отырып, өз карамағындағы күштердің, құралдар мен ресурстардың күллі жиынтығымен әскери қауіпсіздік қамтамасыз етеді. Сонымен бірге Қазақстан Республикасы елдің әскери қауіпсіздігіне қатерлердің алдын алудың, түмшалаудың және жоюдың саяси-дипломатиялық және басқа да әскери емес құралдарына ден қояды.

Елді қарулы қорғауды Қазақстан Республикасының Қарулы Күштері, басқа да әскерлері мен әскери құралымдары жүзеге асырады.

Агрессия жасалған жағдайдағы ел қорғанысы Қазақстан Республикасын қарулы қорғауды, мемлекеттің күллі әскери және экономикалық әлеуетін жұмылдыруды, азаматтық және аумақтық қорғанысты жүзеге асыруды, одақтас мемлекеттердің қарулы күштерімен бірлескен іс-қимылдарды көздейді.

1.4. Қазақстан Республикасы әскери қақтығыстардың алдын алу, халықаралық қауіпсіздік пен тұрақтылықты нығайту ісінде:

- Тәуелсіз Мемлекеттер Достастығында - Ұжымдық қауіпсіздік туралы шарт шеңберінде, сондай-ақ екі жақты және көпжақты негізде;

- аймақтық деңгейде - Орта Азия мемлекеттерімен, Азиядағы өзара іс-қимыл және сенім шаралары жөніндегі кеңеске қатысушы елдермен, сондай-ақ "Шанхай б е с т і г і " ш е н б е р і н д е ;

- ғаламдық ауқымда - Біріккен Ұлттар Ұйымына мүше барлық

мемлекеттермен халықаралық құқық нормалары негізінде ынтымақтастық жасасады.

Қазақстан Республикасының әскери қауіпсіздігі үшін негізгі қауіп-қатер

1.5. Қазақстан Республикасының орта мерзімді кезеңдегі әскери қауіпсіздігі үшін негізгі қауіп-қатер мыналар болып табылады:

с ы р т қ ы л а р ы :

- республика шекарасына тікелей таяу жерде болып жатқан және ықтимал әскери қақтығыс ошақтары;

- республика аумағына бандалық құралымдардың, экстремистердің, халықаралық терроршылардың ену мүмкіндігі;

- жекелеген елдердің әскери қуатын сандық та сапалық жағынан шектен тыс арттыруы нәтижесінде аймақтық тұрақтылықтың әлсіреу мүмкіндігі;

- жаппай қырып-жоятын қарудың, оны жеткізу құралдарының және қазіргі заманғы әскери технологиялардың Азия аймағында таралу қаупі және олардың терроршыл топтардың қолына түсу мүмкіндігі;

і ш к і л е р і :

- Қарулы Күштердің, басқа да әскерлер мен әскери құралымдардың жауынгерлік даярлық деңгейі мен туындаған соғыс қатерлеріне шапшаң, сайма-сай қарсылық көрсету қабілетінің төмендеуі;

- елдің әскери-өндірістік әлеуетінің жеткілікті дамымауы, Қарулы Күштерді техникалық жарақтандыру, қару-жарақ пен әскери техникасы жөндеуді ұйымдастыру мәселелерінде басқа мемлекеттерге тәуелділік;

- заңсыз қарулы құралымдардың, терроршыл топтар мен бандалық құралымдардың мемлекеттік немесе әскери объектілерге шабуылдары;

- қарудың, оқ-дәрілердің, жарылғыш заттардың және басқа да құралдардың **з а ң с ы з т а р а л у ы ;**

Қазақстан Республикасының аумағында террорлық актілер мен диверсияларды жүзеге асыру үшін қарулы құралымдар құру;

- мемлекет ішінде экстремизм мен сепаратизмнің таралуы.

Қазақстан Республикасының әскери қауіпсіздігін қамтамасыз ету

1.6. Қазақстан Республикасының әскери қауіпсіздігін қамтамасыз ету мемлекет қызметінің аса маңызды бағыты болып табылады.

Әскери қауіпсіздікті қамтамасыз етудің басты мақсаты - елдің аумағын, егемендігін, экономикасын, мемлекеттік институттары мен азаматтарын соғыс қатерінен қорғау, агрессияның немесе әскери қақтығыстар туғызудың алдын алу, Қазақстан Республикасының орнықты дамуы үшін қолайлы жағдай туғызу.

1.7. Қазақстан Республикасының әскери қауіпсіздігін қамтамасыз етудің негізгі міндеттері:

бейбіт кезеңде:

- әскери қауіпсіздікті қамтамасыз ету саласында бірыңғай мемлекеттік саясатты қалыптастыру мен іске асыру тетігін жетілдіру;

- қорғаныс әлеуетін неғұрлым ықтимал соғыс қатеріне сайма-сай және елдің экономикалық мүмкіндіктеріне сәйкес келетін деңгейде ұстау;

- Қарулы Күштерді, басқа да әскерлер мен әскери құралымдарды олардың сыртқы және ішкі қатерлердің алдын алу мен жолын кесу жөніндегі үйлесімді іс-қимылдарға әзірлігін арттыру мақсатында жан-жақты қамтамасыз ету және сапалық тұрғыда жетілдіру;

- Қазақстан Республикасының егемендігіне, аумақтық тұтастығына және басқа да өмірлік маңызды мүдделеріне қол сұғушылық және арандату әрекеттерін анықтап, жолын кесу;

- елдің мемлекеттік органдарын, ұйымдары мен халқын әскери қауіпсіздікті қамтамасыз ету жөніндегі міндеттерді шешуге, азаматтық және аумақтық қорғанысқа қатысуға жан-жақты дайындау;

- экономиканың жұмылдыру даярлығын қамтамасыз ету;

- әскери инфрақұрылымды дамыту және жетілдіру;

- әскери қызметтің беделін арттыру, әскери қызметшілердің және олардың отбасы мүшелерінің, сондай-ақ әскери қызметтен босатылған адамдарды әлеуметтік қорғауды қамтамасыз ету жөніндегі мемлекеттік шаралар кешенін жүзеге асыру;

- қазақстандық патриотизмді тәрбиелеу және ел азаматтарының Қазақстан Республикасын қорғау мен әскери қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі іс-шараларды орындауға моральдық-психологиялық әзірлігін қалыптастыру;

- Қарулы Күштердің, басқа да әскерлер мен әскери құралымдардың әскери қауіпсіздікті қамтамасыз ету жөніндегі міндеттерді орындауға әзірлігіне, сондай-ақ іс-шаралардың жүргізілуіне мемлекеттік бақылауды ұйымдастыру; қатерлі кезеңде және әскери қақтығыс басталғанда:

- әзірленіп жатқан қарулы шабуылды немесе жағдайдың қатерлі дамуын уақытында ашу және оларды тұмшалау жөнінде шаралар қолдану;

- соғыс жағдайын уақытында жариялау, елде немесе оның жекелеген

аудандарында төтенше немесе соғыс жағдайын енгізу, Қарулы Күштерді стратегиялық орналастыруды жүргізу;

- мемлекеттік органдардың агрессияға (қарулы қақтығысқа) тойтарыс беру мен оның жолын кесуді ұйымдастыру жөніндегі іс-әрекетін үйлестіру;

- соғыс уақытының нормативтік құқықтық актілерін қолданысқа дереу енгізу, соғыс қимылдарын даярлау мен жүргізу жөнінде шешім қабылдау және іске асыру ;

- ел экономикасын, көлік пен коммуникацияларды соғыс уақыты жағдайында жұмыс істеуге көшіру жөніндегі іс-шаралардың барынша қысқа мерзімде орындалуын қамтамасыз ету ;

- азаматтық және аумақтық қорғаныс іс-шараларын ұйымдастыру мен жүзеге асыру ;

- мемлекет қарамағында бар күштердің, құралдар мен ресурстардың күллі жиынтығымен сыртқы агрессияға тікелей тойтарыс беру немесе қарулы қақтығысты тұмшалау .

Әскери қауіпсіздікті қамтамасыз етуге басшылық жасау

1.8. Елдің әскери қауіпсіздігін қамтамасыз етуге басшылықты Қазақстан Республикасының Президенті, Қазақстан Республикасының Үкіметі және басқа да мемлекеттік органдар Қазақстан Республикасының Конституциясы мен заңдарының негізінде жүзеге асырады.

Әскери қауіпсіздікті қамтамасыз етуге басшылық жасау жөніндегі мемлекеттік органдардың қызметі Қарулы Күштерді, басқа да әскерлер мен әскери құралымдарды жауынгерлік және жұмылдыру даярлығы жағдайында ұстауға, оларды жан-жақты қамтамасыз етуге, экономиканы, аумақты және халықты елді қорғау мен қорғанысқа әзірлеуге бағытталған іс-шаралар кешенін қамтиды .

1.9. Әскери қауіпсіздікті қамтамасыз етуге басшылық жасау:

- Қарулы Күштердің, басқа да әскерлер мен әскери құралымдардың құрылымын әзірлеуді, әскерлердің жедел, жауынгерлік және жұмылдыру даярлығының талап етілетін деңгейін ұстауды;

- Қазақстан Республикасының мемлекеттік шекарасын күзету мен қорғауды қамтамасыз етуді, азаматтық және аумақтық қорғаныс іс-шараларын дайындау мен жүзеге асыруды ;

- әскери-техникалық саясатты, қару-жарақ пен әскери-техниканы, әскери

ғылымды дамыту бағдарламаларын іске асыруды;

- экономиканы, мемлекеттік органдарды, ұйымдарды соғыс уақытында жұмыс істеуге жұмылдыру даярлығының іс-шараларын жүзеге асыруды;

- елдің халқы мен инфрақұрылымын қорғанысқа әзірледі;

- мемлекеттік және жұмылдыру резервтерінде материалдық құралдар қорын ж а с а у д ы ;

- Қазақстан Республикасының азаматтарын әскери қызметке әзірледі, соғыс уақытына жұмылдырылушы адам ресурстарын жинақтауды;

- мемлекеттік органдардың қызметін соғыс уақытындағы іс-әрекетті ү й л е с т і р у д і ;

- бейбіт кезеңдегі әскери қызметке байланысты айналадағы ортаны қорғау жөніндегі іс-шараларды жүзеге асыруды;

- Қарулы Күштерді, басқа да әскерлер мен әскери құралымдарды мемлекеттік инспекциялауды к ө з д е й д і .

1.10. Қазақстан Республикасының әскери қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі қызметті Қазақстан Республикасының Президенті - Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің Жоғарғы Бас қолбасшысы басқарады.

1.11. Қазақстан Республикасының Қауіпсіздік Кеңесі Қазақстан Республикасы Президентінің азаматтардың қоғамның және мемлекеттің қауіпсіздігін қамтамасыз ету саласындағы шешімдерін әзірледі жүзеге асыратын, қорғаныс пен қауіпсіздік мәселелері жөніндегі консультативтік-кеңесші орган болып т а б ы л а д ы .

1.12. Қазақстан Республикасының Үкіметі мемлекеттің қорғаныс қабілеті мен әскери қауіпсіздігін қамтамасыз ету саласындағы саясатының негізгі бағыттарын әзірлеуге, қарамағындағы атқарушы билік органдарының әскери қауіпсіздікті қамтамасыз ету жөніндегі қызметін ұйымдастыруға, ел экономикасының жұмылдырушылық даярлығына, Қарулы Күштерді, басқа да әскерлер мен әскери құрылымдарды қару-жарақпен, әскери және арнайы техникамен жарақтандыруға оларды қаржылай және материалдық қамтамасыз етуге, қорғаныс мақсатында ел аумағын жедел жабдықтауға азаматтың және аумақтық қорғанысты ұ й ы м д а с т ы р у ғ а ж а у а п т ы .

1.13. Басқа да мемлекеттік органдар, жергілікті өкілетті және атқарушы органдар Қазақстан Республикасының заңдарында айқындалған құқықтарының, міндеттері мен өкілеттіктерінің шеңберінде әскери қауіпсіздікті қамтамасыз ету жөнінде өздеріне жүктелген міндеттерді орындауды ұйымдастырады және толық ж а у а п т ы б о л а д ы .

1.14. Бейбіт кезеңде Қарулы Күштерге басшылықты Қазақстан Республикасының Бас штабы арқылы Қазақстан Республикасының Қорғаныс министрлігі жүзеге асырады.

1.15. Қазақстан Республикасының Қорғаныс министрлігі ел қорғанысына, Қарулы Күштерді, басқа да әскерлер мен әскери құралымдарды құру мен дамыту тұжырымдамаларын әзірлеуге байланысты міндеттерді шешеді, мемлекетте бірыңғай әскери-техникалық саясат жүргізеді, қару-жарақ пен әскери техниканы дамытудың мемлекеттік бағдарламасын, мемлекеттік қорғаныс тапсырысы мен қорғаныс мұқтажына қажет қаржы жөнінде ұсыныстар әзірлейді, Қарулы Күштерді материалдық-техникалық қамтамасыз етуді жүзеге асырады және елдің қорғаныс мәселелері жөнінде мемлекеттік органдармен өзара іс-қимылды ұйымдастырады.

1.16. Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің Бас штабы мемлекет Қарулы Күштерінің бейбіт және соғыс кезеңіндегі басты басқару органы бола отырып, Қарулы Күштерді, басқа да әскерлер мен әскери құралымдарды құру мен дамыту, олардың жедел, жауынгерлік және жұмылдыру даярлықтары жөніндегі жоспарлардың әзірленуін үйлестіреді, Қарулы Күштердің, басқа да әскерлер мен әскери құралымдардың қолданылуы мен өзара іс-қимылын жедел стратегиялық жоспарлауды ұйымдастырып, жүзеге асырады, сондай-ақ қорғаныс мақсатында ел аумағын жедел жабдықтаудың жоспарын әзірлейді.

1.17. Басқа да әскерлер мен әскери құралымдарға тікелей басшылық жасауды Қазақстан Республикасының заңдарына сәйкес тиісті қолбасшылар (бастықтар) жүзеге асырады.

1.18. Қатерлі кезең мен соғыс уақытында мемлекеттің әскери қауіпсіздігін қамтамасыз етуге басшылық жасау, соғыс кезеңіндегі мемлекеттік және әскери басқару органдарын құру мен олардың жұмыс жасауы Қазақстан Республикасының тісті нормативтік құқықтық актілерімен реттеледі.

2. Қазақстан Республикасын қарулы қорғаудың және қорғанысының әскери негіздері

Қазіргі заманғы әскери қақтығыстардың сипаты, негізгі белгілері

2.1. Қазақстан Республикасы әлемдік қоғамдастық күш-жігерінің нәтижесінде ірі ауқымды соғыстар ашу қатерін төмендетуге қол жеткізілгенін, алайда саяси және өзге де келіспеушіліктер мен қайшылықтарды шешудің құралы ретінде әскери қақтығыстардан толық бас тарту кепілдіктерінің қалыптаспағанын ескереді.

Қазіргі заманғы әскери қақтығыстардың сипаты олардың әскери-саяси мақсатымен, қолданылатын қару түрлерімен, ауқымымен айқындалады.

2.2. Қазіргі заманғы әскери қақтығыстардың негізгі белгілері:

- таралу кеңістігінің үнемі ұлғайып отыруы, ұтқырлық, әскери іс-қимылдың түйісусіз және дәстүрлі емес нысандары мен тәсілдерін пайдалану, алыс қашықтықтан алдын ала ату арқылы жою және электрондық жаныштау, майдан мен тыл арасындағы айырмашылықтардың азаюы;

- соғысқа жүйесіз, кейде тіпті заңсыз қарулы құралымдардың қатысуы;

- қару-жарақ пен әскери техниканың қазіргі заманғы жоғары тиімді жүйелерінің қолданылуы;

- жанама стратегиялық іс-қимылдардың кеңінен қолданылуы (саяси және психологиялық қысым көрсету, экономикалық санкциялар, ақпараттық күрес, көлік коммуникацияларын шектеу, күш көрсету және т.б.);

- мемлекеттік және әскери басқару жүйесіне іріткі салу;

- әскерлер мен қаруды басқару жүйелерін қатардан шығару;

- негізінен энергетика кәсіпорындарын, қауіпті өндірістерді, коммуникацияларды, инфрақұрылым мен тіршілікті қамтамасыз ету объектілерін жою.

2.3. Әскери қақтығыстардың (бұдан әрі - Қақтығыстар) ауқымы, қарқыны, ұзақтығы және басқа да белгілері бойынша ерекшеленуі мүмкін.

Қазақстан Республикасы тартылуы мүмкін әскери қақтығыстың үш түрі болжанып отыр:

Интенсивтілігі жоғары қақтығыс - әскери және экономикалық жағынан қуатты мемлекеттердің (мемлекеттер одағының) қатысуымен болатын әскери қақтығыс. Ядролық мемлекеттер араласқан қақтығыста ядролық қару қолданылу қатері үнемі сақталады. Оның ядролық соғысқа ұласуы, тіпті шектеулі ядролық соққылар берілсе де, сансыз адам құрбандықтарына, экономикалық және мәдени орталықтардың күйреуіне, орасан зор аумақтың ластануына ұшыратуы мүмкін. Мұның өзі аймақтағы елдердің көпшілігінде экологиялық апатқа ұрындырады.

Интенсивтілігі орташа қақтығыс - қуатты экономикалық және әскери әлеуеті жоқ елдер арасындағы соғыс.

Интенсивтілігі орташа қақтығыстағы соғыс қимылдары тайталасушы тараптардың шектеулі күштер мен құралдарды қолдануымен, дәлдігі жоғары қару, радиоэлектрондық күрес құралдары мен басқа да қазіргі заманғы қару-жарақ түрлері және әскери техника белсенді түрде қолданылатын аумағы шектеулі ұрыс қимылдарымен тартысушы мемлекеттердің аумағында жүргізілуімен және олардың күллі аумағында әскерлерге тыл, экономика және коммуникация объектілеріне зардабын тигізуімен сипатталады.

Интенсивтілігі төмен қақтығыс - әр алуан қайшылықтарды, соғыс жағдайына көшпей-ақ, қарулы күрес құралдарымен шешу әрекеттері нәтижесінде туындаған қарулы қақтығыс. Әдетте, мұндай қақтығыстар шекара іргесіндегі қарулы

қақтығыстардың, сырттан қарулы құралымдар мен топтардың енуінің, ел ішінде заңсыз қарулы құралымдардың пайда болуының, терроршыл ұйымдар іс-әрекетінің нәтижесінде туындайды.

Интенсивтілігі төмен қақтығыс - тайталасушы тараптардың әр текті күштер мен құралдарды (шектеулі әскер контингенттерін, жүйесіз және басқа да құралымдарды), қолдануымен, диверсиялық және террорлық іс-қимылдар жүргізуімен, қазіргі заманғы қару-жарақ пен әскери техника түрлерін кеңінен пайдалануға әзірлігімен сипатталады.

Мұндай қақтығыстар, әдетте, шапшаң, шектеулі сипатта болады.

Қазіргі жағдайда мұндай сипаттағы қақтығыстардың туындауы неғұрлым ықтимал болып табылады.

Мемлекеттік әскери қауіпсіздігін қамтамасыз ету үшін Қарулы Күштерді, басқа да әскерлер мен әскери құралымдарды қолданудың негіздері

2.4. Қазақстан Республикасының Қарулы Күштері, басқа да әскерлері мен әскери құралымдары соғыс қатерін тұмшалау жөніндегі міндеттерді орындауға үнемі дайын тұруға тиіс.

2.5. Қазақстан Республикасына қарсы интенсивтілігі төмен қақтығыстың ішкі саяси тұрақсыздандыру, мемлекеттік органдардың қызметіне іріткі салу, шиеленіс ошақтарын туғызу, ұлтаралық, діни алауыздықтарға арандату, мемлекетті саяси көнбістікке итермелеу, экстремистік идеялар тарату мақсатында тұтандырылуы мүмкін.

Интенсивтілігі төмен қақтығыс туындаған жағдайда Қазақстан Республикасының мақсаты - шиеленіс ошағының кең ауқымды соғыс қимылдарына ұласып кетуіне жол бермеу, жанжал түйінін мемлекет үшін мейлінше төмен залалмен шешу.

Қазақстан Республикасының Қарулы Күштері, басқа да әскерлері мен әскери құралымдары интенсивтілігі төмен қақтығыстарда, әдетте, оларды бейбіт құралдармен реттеуге жағдай туғызу мақсатында шиеленіс ошағын тұмшалау және соғыс қимылдарын мүмкіндігінше бастапқы кезеңінде тоқтату үшін қолданылатын болады.

Осы міндеттерді орындау үшін Қарулы Күштердің тұрақты жауынгерлік әзірліктегі құрамалары мен бөлімдері тартылады. Қажеттілігіне қарай олар Қазақстан Республикасының басқа да әскерлерімен және әскери құралымдарымен күшейтілуі мүмкін. Мұндай жағдайларда әскерлер тобына

басшылықты біртұтас (жалпыәскерлік) қолбасшылық жүзеге асырады.

Шекарадағы жанжал, әдетте, Ұлттық қауіпсіздік комитеті Шекара қызметінің күштері мен құралдарының Қазақстан Республикасы Қарулы Күштері құрамаларымен және бөлімдерімен өзара іс-қимылы арқылы шешіледі.

Сыртқы күштер Қазақстан Республикасының ішкі ісіне қол сұғу үшін сылтау ретінде тұтандырар ішкі қарулы қақтығыстың туындау мүмкіндігін жоққа шығаруға болмайды. Мұндай қақтығысты тұмшалап, ауыздықтау үшін Қазақстан Республикасының Қарулы Күштерін, басқа да әскерлері мен әскери құралымдарын қолдану Қазақстан Республикасының Конституциясына қатаң сәйкес жағдайда заңдылық пен құқық тәртібін қалпына келтіру, қоғамдық қауіпсіздікті қамтамасыз ету, халыққа қажетті көмек көрсету және жанжалды бейбіт құралдармен шешуге жағдай туғызу мақсатында жүзеге асырылады.

2.6. Қазақстан Республикасына қарсы интенсивтілігі орташа қақтығыстың экономикалық және қорғаныс әлеуетіне нұқсан келтіру, белгілі бір аумақты басып алу немесе бақылау орнату немесе мемлекетті елеулі саяси, аумақтық, экономикалық және басқа да көнбістікке мәжбүрлеу мақсатында тұтандырылуы мүмкін.

Мұндай қақтығыс мемлекет үшін қауіп туғызуы мүмкін, оның экономикалық және әскери әлеуетіне елеулі залал келтіреді.

Қазақстан Республикасының интенсивтілігі орташа қақтығыста ұмтылар мақсаты - агрессияға, бұл ретте одақтас мемлекеттердің қарулы күштерімен бірлесе отырып батыл тойтарыс беру, соғыс қимылдарының ауданын тұмшалау және орын алған қайшылықтарды бейбіт жолмен реттеу жөнінде шаралар қолдану болмақ.

Интенсивтілігі орташа қақтығысқа қатысу Қазақстан Республикасының барша аумағында немесе оның жекелеген облыстарында соғыс жағдайын енгізуді және ішінара немесе жалпы жұмылдыру жариялауды, мемлекеттің күллі қорғаныс және әскери-экономикалық әлеуетін немесе оның елеулі бөлігін пайдалануды қажет етуі мүмкін.

Интенсивтілігі орташа қақтығыстағы соғыс қимылдары, олардың ауқымының кеңеюі мен қатысушы мемлекеттер санының өсуіне, елеулі әскер (күштер) топтарының қосымша тартылуына қарай, өзінің сипаты мен мазмұны жағынан, интенсивтілігі жоғары қақтығысқа тән соғыс қимылдарына жуықтауы мүмкін.

Қазақстан Республикасының интенсивтілігі орташа қақтығыстағы мақсаты мен міндеттеріне Қазақстан Республикасының Қарулы Күштерінің, басқа да әскерлері мен әскери құралымдарының, жекелеген жағдайларда жүйесіз құралымдардың да ал қажет болған жағдайда одақтас мемлекеттердің біріккен әскер (күштері) топтарының операциялар мен ұрыс қимылдарын дәйекті түрде жүргізуі арқылы қол жеткізіледі.

Қазақстан Республикасы мен оның Қарулы Күштері интенсивтілігі орташа қақтығыста соғыс қимылдарын жүргізуге дайын болуға, тұтқиылдан шабуыл жасауды болдырмауға тиіс, қатер төндіріліп отырған кезеңді агрессияға тойтарыс беруге әзірлену, Қарулы Күштер мен одақтас мемлекеттердің біріккен әскер топтарын (күштерін) стратегиялық өрістетуді жүзеге асыруға жағдай жасау, елдің экономикалық кешенін бейбіт жағдайдан соғыс жағдайына уақтылы көшіру, мемлекеттік шекараны жабу, маңызды мемлекеттік және әскери объектілерді қорғауды күшейту, психологиялық күрес күштері мен құралдарын кеңінен қолдану, қарсыластың халыққа және әскердің жеке құрамына ақпараттық-психологиялық әсеріне қарсы іс-қимыл жасау үшін мақсатты п а й д а л а н у ғ а т и і с .

2.7. Қазақстан Республикасына қарсы интенсивтілігі жоғары қақтығыс елдегі саяси билікті ауыстыру мемлекеттік және әскери басқару жүйесіне іріткі салу, аумақтың елеулі бөлігін тартып алу мемлекеттің қорғаныс әлеуетін толық жойып жіберу тәрізді түбегейлі әскери-саяси мақсаттармен тұтандырылуы мүмкін.

Интенсивтілігі жоғары қақтығысқа қатысу Қазақстан Республикасынан күллі адам және материалдық ресурстарын жаппай жұмылдыруды талап етеді. Мұндай қақтығыс елдің экономикалық және әскери әлеуетін жойқын зардаптарға ұ р ы н д ы р а д ы .

Қазақстан Республикасының мақсаты өзіне қарсы интенсивтілігі жоғары қақтығыс тұтандырудың алдын алудың саяси-құқықтық, ұйымдық-техникалық және өзге де халықаралық кепілдіктерінің пәрменді жүйесін белсенді іздестіру ж әне ж а с а у б о л ы п т а б ы л а д ы .

Орта мерзімді болашақта Қазақстан Республикасы тартылатын мұндай қақтығыстың туындауы екіталай, мұның өзі көрші мемлекеттермен берік достық қарым-қатынастар орнықтыра отырып, сындарлы сыртқы саясат жүргізуге және Қазақстан Республикасына қарсы тікелей әскери агрессия қатерінің жоқтығына б а й л а н ы с т ы .

Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің, басқа да әскерлері мен әскери құралымдарының мақсаты, құрамы және міндеттері

2.8. Қарулы Күштердің, басқа да әскерлер мен әскери құралымдардың басты мақсаты елді сыртқы агрессиядан және басқа да соғыс қатерлерінен қорғау сондай-ақ Қазақстан Республикасының халықаралық міндеттемелерінен туындайтын міндеттерді орындау болып табылады.

2.9. Қазақстан Республикасының Қарулы Күштері бейбіт кезеңде: әскери басқару органдарын, Қарулы Күштердің түрлерін, арнайы әскерлерді, тыл, әскери оқу орындарын, әскери ғылыми мекемелерді қамтиды.

Соғыс уақытында Қарулы Күштердің құрамына: Ішкі істер министрлігінің Ішкі әскерлері, Ұлттық қауіпсіздік комитетінің Шекара қызметі мен басқа да әскерлері, Республикалық ұлан, азаматтық және аумақтық қорғанысты басқару мен құру органдары кіреді.

2.10. Қазақстан Республикасының Қарулы Күштеріне бейбіт кезеңде мынадай негізгі міндеттерді орындау жүктеледі:

- жауынгерлік әлеуетті, жауынгерлік және жұмылдыру даярлығын, басқару органдары мен әскерлердің әзірлігін бейбіт кезең штатына сай интенсивтілігі төмен қақтығыстарды, Қазақстан Республикасының мемлекеттік шекарасында немесе аумағының шегінде кез келген заңсыз қарулы күш көрсетуді тұмшалап, тойтаруды қамтамасыз ететін деңгейде ұстау;

- әуе кеңістігін күзету, сондай-ақ мемлекеттік шекараның жедел-стратегиялық тұрғыда маңызды учаскелерін жабу;

- маңызды әскери объектілерді күзету;

- елдің кез келген ауданында жағдайды тұрақтандыру жөніндегі батыл іс-қимылға әзірлігін көрсету;

- интенсивтілігі орташа немесе жоғары қақтығыс кәтері туындаған жағдайда Қарулы Күштерді стратегиялық өрістетуді қамтамасыз ету, Қазақстан Республикасының халықаралық міндеттемелеріне, сәйкес бітімгершілік және өзге де операцияларға қатысу.

Бұл міндеттерді шешуді Қарулы Күштер Қазақстан Республикасының басқа да әскерлерімен және әскери құралымдарымен тығыз өзара іс-қимылда жүзеге асырады. Бұл ретте Қазақстан Республикасы Ұлттық қауіпсіздік комитетінің Шекара қызметіне құрлықта, теңізде, көлдерде және өзге де су айдындарында мемлекеттік шекараны күзету мен қорғау, сондай-ақ терроризмге, қару мен есірткі контрабандасына қарсы күреске қатысу, ал Ішкі істер министрлігінің Ішкі әскерлеріне маңызды мемлекеттік объектілерді күзету және аса қауіпті құқық бұзушылықтардың, диверсиялар мен террорлық актілердің жолын кесу, заңсыз қарулы құралымдарға қарсы күрес жүктеледі.

2.11. Қазақстан Республикасының аумағында ықтимал ішкі қақтығыстар мен қарулы күрес құралдары қолданыла отырып, оның өмірлік маңызды мүдделеріне кәтер төндіретін өзге де іс-әрекеттерінің алдын алу және тойтарыс беру мақсатында Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрлігінің Ішкі әскерлеріне мынадай міндеттер жүктеледі:

- қақтығыс ауданында қоғамдық тәртіптің сақталуын қамтамасыз ету және төтенше жағдай құқықтық режимін ұстап тұру;

- қақтығыс ауданын тұмшалау және шектеу, қарулы қақтығыстарды тыю және тайталасушы тараптарды ажырату;

- заңсыз қарулы құралымдарды қарусыздандыру мен ауыздықтау және қақтығыс ауданында халықтың қолындағы қаруды алу жөнінде іс-шаралар жүргізу.

- қақтығыс ауданына ірглес аудандарда қоғамдық тәртіп пен қауіпсіздік сақтауды күшейту, сондай-ақ Қазақстан Республикасының заңдарында көзделген басқа да міндеттерді шешу.

Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрлігінің Ішкі әскерлеріне қақтығыс ауданын тұмшалау мен шектеуге, қарулы қақтығыстарды тыю және тайталасушы тараптарды ажыратуға, заңсыз қарулы құралымдарды, бандылық және терроршыл топтар мен ұйымдарды жоюға, сондай-ақ маңызды мемлекеттік объектілерді қорғауға жәрдемдесу үшін Қазақстан Республикасының заңдарында белгіленген тәртіппен Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің, басқа да әскерлері мен әскери құралымдарының тартылуы мүмкін.

2.12. Қазақстан Республикасының Қарулы Күштері, басқа да әскерлері мен әскери құралымдары жасалған халықаралық шарттарға және Біріккен Ұлттар Ұйымы Қауіпсіздік Кеңесінің шешімдеріне сәйкес бейбітшілікті орнықтыру мен баянды ету жөніндегі операцияларға қолданылуы мүмкін.

2.13. Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің, басқа да әскерлері мен әскери құралымдарының Қазақстан Республикасының заңдарында белгіленген тәртіппен авариялардың, күйреулер мен дүлей апаттардың зардаптарын жою кезінде халыққа көмек көрсетуге тартылуы мүмкін.

2.14. Қазақстан Республикасына және оның одақтастарына қарсы агрессия жасалған жағдайда Қарулы Күштерге мынадай міндеттер жүктеледі:

- шекара маңындағы қақтығыстарды тұмшалау және ауыздықтау қарсыластың құрлық және әуе бағыттарынан берген соққыларын тойтару;

- интенсивтілігі төмен қақтығысты дербес тұмшалау және тыю, одақтас мемлекеттердің қарулы күштерімен бірлесіп интенсивтілігі орташа және жоғары қақтығыстарда қарсыластың әскер топтарын талқандау;

- резервтер жасақталатын аудандарды қорғау;

- арнаулы операциялар жүргізетін күштерге және жүйесіз құралымдарға қарсы күрес;

- халықты, экономика объектілерін, инфрақұрылымды қарсыластың атыс құралдарының әсерінен қорғау, соғыс (төтенше) жағдайы режимін қолдау.

Соғыс қимылдарының ауқымына, жағдайдың жай-күйіне және күштердің ара салмағына қарай міндеттер түрінің өзгеруі мүмкін, бірақ кез келген жағдайда түпкі мақсат агрессорды Қазақстан Республикасының аумағынан аластау және

агрессияға дейінгі жағдайды қалпына келтіру болып табылады.

Қазақстан Республикасының Қарулы Күштері, басқа да әскерлері мен әскери құралымдары құрылысының негізгі бағыттары

2.15. Қазақстан Республикасындағы әскери құрылыстың басты мақсаты мемлекеттің өмірлік маңызды ұлттық мүдделерін қазіргі сәттегі және ықтимал соғыс қатерінен қорғауды қамтамасыз етуге қабілетті, жақсы жарақталған, аса ұтқыр Қарулы Күштер құру болып табылады.

2.16. Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің, басқа да әскерлері мен әскери құралымдары құрылысының негізгі принциптері:

- Қарулы Күштердің, басқа да әскерлер мен әскери құралымдардың қызметіне пәрменді азаматтық бақылауды дара басшылық жасау принципімен және әскерлерді басқаруды орталықтандырумен үйлесімде жетілдіру әскерлердің (күштердің) ұйымдық құрылымының жауынгерлік құрамы мен санының ықтимал соғыс қатерлеріне, Қарулы Күштерге жүктелген міндеттерге, сондай-ақ мемлекеттің экономикалық мүмкіндіктеріне сәйкестігі;

- жауынгерлік және жұмылдыру даярлығын мемлекеттің әскери қауіпсіздігін қамтамасыз ететін деңгейде ұстау;

- соғыс қатері ұлғайған кезде жауынгерлік қуатты сайма-сай арттыруға қабілеттілік, жұмылдыру резервін күн ілгері даярлау;

- жалпы азаматтық құқықтар мен бостандықтарды сақтау, әскери қызметтің ерекшелігіне сәйкес әскери қызметшілердің әлеуметтік қорғалуын қамтамасыз е т у ;

- әскери құрылыстың әлемдік тәжірибесін ескеру.

2.17. Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің, басқа да әскерлері мен әскери құралымдарының құрылысы мен дамуы мемлекеттік бағдарламаларға және жоспарларға сәйкес жүзеге асырылады.

2.18. Қарулы Күштер құрылысы мен реформалаудың негізгі бағыттары мыналар болып табылады:

- Қарулы Күштер құрылымын оңтайландыру, Қарулы Күштердің жауынгерлік қабілетіне ықпал етпейтін құралымдардың санын қысқарту және т а р а т у ;

- жауынгерлік әзірлікті айқындайтын ұтқыр әскерлерді, әскер тектерін және арнаулы әскерлерді басым дамыту;

- басқару жүйесін жетілдіру, қосалқы және тиімсіз буындарды жою,

әскери-аумақтық құрылымға көшу және әскери-әкімшілік басқару органдарын қ ұ р у ;

- алдыңғы қатарлы елдердің тәжірибесін ескере отырып, Қарулы Күштердің резервін дайындау жүйесін жасау;

- әскери инфрақұрылымды дамыту, маңызды стратегиялық бағыттарда қару-жарақ пен техниканы сақтау базаларын жасау;

- басқару органдары мен әскерлердің жедел, жауынгерлік және жұмылдыру даярлығының пәрменділігін арттыру;

- Қарулы Күштерді материалдық-техникалық қамтамасыз етудің ұтымды ж ү й е с і н ж а с а у ;

- әскери білім беру мен әскери мамандар даярлау жүйесін жетілдіру, ұлттық әскери-ғылыми базаны құру және дамыту;

- Қарулы Күштерді жеке құраммен жасақтаудың контрактілік-кәсіби жүйесіне кезең-кезеңмен көшу, балама әскери қызметті енгізу;

- әскери қызметтің беделін көтеру, әскери қызметшілерге, олардың отбасы мүшелеріне, азаматтық қызметкерлерге әлеуметтік кепілдіктерінің ұтымды ж ү й е с і н ж а с а у ;

- әскери-қызметтік қатынастарды ізгілендіру.

2.19. Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің құрылысы әскери қауіпсіздікті қамтамасыз етудің мақсаттары мен міндеттеріне сәйкес және мемлекеттің экономикалық мүмкіндіктері есепке алынып, кезең-кезеңмен жүзеге а с ы р ы л а т ы н б о л а д ы .

Бірінші кезеңде - 2002 жылға дейін - күш-жігер Қарулы Күштердің интенсивтілігі төмен қақтығыстар туындаған жағдайда оларды тұмшалау мен тыю жөніндегі міндеттерді шешу қабілетін қамтамасыз етуге бағыттталатын б о л а д ы .

Б ұ л м і н д е т т і :

- интенсивтілігі төмен қақтығыстарды тыю мен тұмшалау жөніндегі міндеттерді орындауға, сондай-ақ бітімгершілік операцияларына қатысуға қабілетті ұтқыр жалпы әскери құрамалар мен бөлімдерді басым жасақтау, материалдық-техникалық қамтамасыз ету және даярлау;

- әскери басқару органдарының құрылымын, соның ішінде Қорғаныс министрлігі мен Бас штабы қайта ұйымдастыру, қосалқы және тиімсіз б у ы н д а р д ы т а р а т у ;

- әскерлердің жауынгерлік әзірлігі мен жауынгерлік қабілетіне ықпал етпейтін құрылымдар мен құралымдардың санын қысқарту мен тарату және әскери қауіпсіздікті қамтамасыз ету міндеттерін орындау;

- бейбіт кезеңде Қарулы Күштердің бөлімдері мен құрамаларына, ал соғыс уақытында сонымен қатар басқа да әскерлері мен әскери құралымдарына

басшылықты жүзеге асыруға арналған әскери-әкімшілік басқару органдарын құру мен әскери-аумақтық құрылымға көшу;

- жалпы әскери құрамалардың бригадалық құрылымына өтуді аяқтау;

- аумақтық принцип бойынша әскерлерді тылдық қамтамасыз ету жүйесін е н г і з у ;

- тыл органдарындағы, медициналық мекемелердегі, жергілікті әскери басқару органдарындағы, азаматтық жоғары оқу орындарының әскери кафедраларындағы, пәтер-пайдалану және басқа да қызмет көрсету мекемелері мен қызметтеріндегі кәсіби әскери адамдарды, қажетсінбейтін кейбір әскери лауазымдарды азаматтық қызметкерлердің атқаруы жөніндегі шараларды жүзеге а с ы р у ;

- Еуропадағы әдеттегі қарулы күштер туралы шарт бойынша бөлінген тиесілі үлестің есебінен әскери бөлімдерді, қару-жарақ пен әскери техниканы Қазақстанның батыс аймағына орналастыру жөнінде шаралар қолдану есебінен і с к е а с ы р у к ө з д е л е д і .

- Екінші кезеңде - 2005 жылдың аяғына дейін - ең бастысы Қарулы Күштердің интенсивтілігі орташа қақтығыста міндеттерді дербес немесе одақтас мемлекеттердің қарулы күштерімен бірлесе шешу қабілетін қамтамасыз ету б о л ы п т а б ы л а д ы .

Б ұ л м і н д е т т і :

- байланыс, барлау, радиоэлектрондық күрес, әуе шабуылынан қорғану көлік авиациясы әскерлерін басым дамытудың және техникалық қайта жаратқандыру;

- Қарулы Күштерді жасақтау жүйесін жетілдіру, Әуе қорғанысы күштеріндегі , ұтқыр әскер құрамалары мен бөлімдеріндегі, жауынгерлік әзірлікті айқындайтын лауазымдардағы, Жалпы мақсатты күштердегі контрактілік қызмет әскери қызметшілерінің үлес салмағын арттыру;

- резервтердің жұмылдыру даярлығы жүйесін қалпына келтіру;

- Қарулы Күштердің жұмылдырыла өрістетілуіне арналған материалдық құралдар қорын қалпына келтіру;

- маңызды стратегиялық бағыттарда дағдарысты ахуалдар туындаған жағдайда ұтқыр бөлімдердің әрекет етуіне арналған қару-жарақтар мен техниканы сақтау базаларын жасау жолымен әскери инфрақұрылымды дамыту;

- ұзақ мерзімді бағдарлама негізінде Қарулы Күштер үшін мамандар әзірлеу ж ү й е с і н е к ө ш у ;

- аумақтық қорғанысты қалыптастыру үшін басқару органдарын, материалдық жабдықтардың қойма базалары мен қорларын жасау;

- Қару-жарақ пен әскери техниканы дамытудың мемлекеттік бағдарламасын іске асыру жөніндегі шаралар кешенін жүргізу есебінен жүзеге асыру көзделеді.

Үшінші кезеңде - 2005 жылдан кейін - басты міндет Қарулы Күштерде

маңызды стратегиялық бағыттарда күрделі міндеттерді шешуге қабілетті аса ұтқыр әскери құралымдар санын ұлғайтуға бағытталған іс-шаралар кешенін жүзеге асыру болып табылады.

Б ұ л м і н д е т т і :

- Қарулы Күштер түрлерінің, әскер тектерінің және арнаулы әскерлердің құрамында толық жасақталған құрамалар мен бөлімдердің үлес салмағын ұлғайту жолымен әскерлердің сапалық параметрлерін арттыру.

- контракт арқылы Қарулы Күштерді жасақтауды шақыру бойынша әскери қызмет өтеу мерзімін қысқартумен және баламалы қызметті енгізумен әрі жұмылдыру ресурстарын даярлау жүйесін жетілдірумен үйлестіре жалғастыру.

- әскерлерді жаңа үлгідегі қару-жарақпен және әскери техникамен кезең-кезеңмен техникалық қайта жарақтандыру;

- әскерлердің жедел, жауынгерлік және жұмылдыру даярлығын толыққанды ресурстармен қамтамасыз ету есебінен жүзеге асыру көзделеді.

3. Қазақстан Республикасының әскери қауіпсіздігін әскери-экономикалық қамтамасыз етудің негіздері

Әскери қауіпсіздікті әскери-экономикалық қамтамасыз етудің басты мақсаты, принциптері, міндеттері мен бағыттары

3.1. Әскери-экономикалық қамтамасыз етудің басты мақсаты Қарулы Күштерге, басқа да әскерлер мен әскери құралымдарға қаржылық, материалдық-техникалық және басқа да ресурстарды бөлу, оларды Қазақстан Республикасының әскери қауіпсіздігін кепілді қамтамасыз етуге қажетті мөлшерде қару-жарақпен, әскери және арнайы техникамен жарақтандыру болып табылады.

3.2. Әскери-экономикалық қамтамасыз етудің негізгі принциптері:

- бюджеттік заңдарда қорғаныс үшін белгіленген, елдің жалпы ішкі өнімінің кемінде 1%-ін құрайтын және қысқартуға жатпайтын шығыстар деңгейінің негізінде Қазақстан Республикасының Қарулы Күштерін, басқа да әскерлері мен әскери құралымдарын кепілдікті бағдарламалық-мақсатты қаржыландыру;

- әскери қауіпсіздікті қамтамасыз етудің негізгі міндеттерін шешу кезінде қаржылық, материалдық-техникалық, интеллектуалдық ресурстарды тиімді пайдалану.

3.3. Әскери-экономикалық қамтамасыз етудің негізгі міндеттері:

- Қарулы Күштердің, басқа да әскерлер мен әскери құралымдардың қаржы

мен материалдық-техникалық ресурстарға сұранысын қанағаттандыру;

- Қарулы Күштердің, басқа да әскерлер мен әскери құралымдардың жауынгерлік және жұмылдыру даярлығының материалдық-техникалық базасын д а м ы т у ;

- қару-жарақты, әскери және арнайы техниканы өндіруді, жөндеу мен жаңғыртуды жүзеге асыру үшін ғылыми-техникалық және өндірістік базаны ж е т і л д і р у .

- экономиканың жұмылдыру әзірлігі мен ел қалқының жұмылдыру даярлығының жүйесін қалпына келтіру;

- әскери қызметшілердің, олардың отбасы мүшелерінің және әскери қызметтен босатылған адамдардың өмір сүру, әлеуметтік қамтамасыз етілу деңгейін, тіршілік етуінің материалдық-тұрмыстық жағдайларын көтеру, заңдармен белгіленген кепілдіктерді іске асыру;

- өзара тиімді халықаралық әскери және әскери-техникалық ынтымақтастықты жүзеге асыру.

3.4. Әскери-экономикалық қамтамасыз етудің негізгі бағыттары:

- Қарулы Күштердің, басқа да әскерлер мен әскери құралымдардың қаржыға және материалдық-техникалық ресурстарға сұранысын кепілді қанағаттандыруды қамтамасыз ететін бюджет саясатын жүзеге асыру;

- елдің қорғаныс әлеуетін нығайту үшін қару-жарақты, әскери, арнайы техника мен мүлікті әзірлеуді, өндіруді, жөндеуді және сатып алуды мемлекеттік б а с қ а р у ж ү й е с і н ж е т і л д і р у ;

- Қарулы Күштер, басқа да әскерлер мен әскери құралымдар үшін өнім өндіретін меншіктің түрлі нысанындағы ұйымдарды мемлекеттік қорғаныс тапсырысын орындауға осы ұйымдардың экономикалық мүдделілігін арттыру, сондай-ақ Қарулы Күштерді, басқа да әскерлер мен әскери құралымдарды ұстауға арналған бюджет қаржысын үнемдеу мақсатында мемлекеттік қолдау;

- қару-жарақ паркін, әскери техниканы және басқа да әскери мүлікті бюджеттен бөлінген сондай-ақ бос қалған және пайдаланылмайтын әскери мүлікті сатудан түскен қаржы мен Қазақстан Республикасы заңдарымен тыйым салынбаған басқа да көздер есебінен сәйкестендіру, жаңғырту және жаңарту;

- әскери мақсатта өнімдер шығарып, қызмет көрсететін ұйымдардың ғылыми-техникалық, эксперименттік және өндірістік базаларын құрылымдық өзгерту ж ә н е ж е т і л д і р у ;

- қару-жарақтың және әскери техниканың, әскери мақсаттағы өнімдердің жаңа түрлерін жасау үшін іргелі, іздестіру және қолданбалы зерттеулерді, перспективалы ғылыми-техникалық және технологиялық әзірлемелерді ұ й ы м д а с т ы р у ж ә н е жү р г і з у ;

- мемлекеттік қорғаныс тапсырысын ресурстардың және көрсетілетін

қызметтердің барлық түрімен кепілді қамтамасыз етуге бағытталған қаржы-экономикалық реттегіштер мен тетіктер жүйесін енгізу;

- елдің әскери-экономикалық әлеуетін арттыру мақсатында халықаралық әскери-техникалық ынтымақтастықты пайдалану.

3.5. Мемлекеттік қорғаныс тапсырысын қалыптастыру тәртібін, оның әскери-техникалық, қаржылық қамтамасыз етілуі мен әскери мақсаттағы өнімдерді сатып алу шарттарын Қазақстан Республикасының Үкіметі белгілейді.

Министрліктер, ведомстволар, басқа да мемлекеттік органдар мен меншіктің барлық нысанындағы ұйымдар мемлекеттік қорғаныс тапсырысын орындауға м і н д е т т і .

3.6. Қазақстан Республикасы экономикасының жұмылдыру даярлығының негізгі бағыттары :

- жұмылдыру даярлығының нарық жағдайларына бейімделген нормативтік-құқықтық базасын әзірлеу және экономиканы бейбіт жағдайдан әскери жағдайға көшіру;

- соғыс уақыты жағдайларында экономиканы басқару жүйесін орнықты жұмыс істеуге дайындау;

- мемлекеттік органдардың және жұмылдыру тапсырмалары бар ұйымдардың жұмылдыру даярлығы жүйесін жасау;

- жұмылдыру қуаттары мен объектілерін қалпына келтіру жөніндегі мемлекеттік шараларды жүзеге асыру;

- жұмылдыру тапсырмаларын орындауға меншіктің түрлі нысанындағы кәсіпорындар мен ұйымдардың экономикалық мүдделілігі жүйесін жасау;

- жұмылдыру және мемлекеттік резервтердегі материалдық құралдардың қорларын қалпына келтіру және сақтау;

- соғыс уақыты үшін конструкторлық және технологиялық құжаттаманың сақтандыру қорын жасау болып табылады.

3.7. Елдің әскери қауіпсіздігін қамтамасыз етуге экономиканы дайындау үшін жауапкершілік Қазақстан Республикасының Үкіметіне жүктеледі.

Қазақстан Республикасының халықаралық әскери және әскери-техникалық ынтымақтастығы

3.8. Қазақстан Республикасының шет мемлекеттермен халықаралық әскери және әскери-техникалық ынтымақтастығы Қазақстан Республикасы мен оның одақтастарының әскери қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі міндеттерді

теңдестіріле шешу мақсатында жүзеге асырылады.

3.9. Өзінің қорғаныс әлеуетін, қазіргі сәттегі және ықтимал соғыс қатері көздерін жан-жақты саралай отырып, Қазақстан Республикасы халықаралық әскери ынтымақтастықта:

- ТМД-ға қатысушы мемлекеттердің ұжымдық қауіпсіздігі туралы шарты шеңберінде, оны әрі қарай жетілдіру мен қазіргі заманғы жағдайларға бейімдеуді ескере отырып, әскери және әскери-техникалық саладағы өзара тиімді ынтымақтастықты дамытуды;

- "Бейбітшілік жолындағы серіктестік" бағдарламасы шеңберінде НАТО-мен әскери саладағы ынтымақтастықты кеңейтуді;

- Ресей Федерациясымен, АҚШ-пен, ҚХР-мен, Түрік Республикасымен, ГФР-мен және басқа да мемлекеттермен екі жақты ынтымақтастықты нығайту;

- әскери құралымдарының БҰҰ аясында баянды бейбітшілік жөніндегі халықаралық операцияларға қатысуын басым бағыттар деп санайды.

3.10. Бітімгершілік операцияларына қатысу үшін Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің контингенті Қазақстан бітімгершілік батальоны ("Қазбат") негізінде жасақталуы мүмкін.

3.11. Әскери-саяси мүдделердің ортақтығына ден қоя отырып және ұжымдық әскери қауіпсіздікті қамтамасыз ету жөніндегі күш-жігерлі шоғырландырудың қажеттілігіне қарай Қазақстан Республикасы Ұжымдық қауіпсіздік туралы шартқа қатысушы мемлекеттермен өзінің іс-әрекетін мынадай салаларда үйлестіреді:

- әскери саясатты және әскери доктринаны қалыптастыру бағыттарын үйлестіру;

- аймақтық принцип бойынша ұжымдық қауіпсіздік жүйесін жетілдіру;

- ТМД-ның сыртқы шекараларын бірлесіп күзету;

- Әуе шабуылына қарсы қорғаныстың біріккен жүйесін жетілдіру;

- экстремизмге және терроризмге қарсы бірлескен күрес;

- әскери-техникалық ынтымақтастықты одан әрі дамыту;

- әскери инфрақұрылымды дамыту;

- әскери кадрларды даярлау;

- әскери ғылымды дамыту;

- әскери қызметшілердің құқықтарын қорғау.

3.12. Шет мемлекеттермен әскери-техникалық ынтымақтастықты жүзеге асыру кезіндегі Қазақстан Республикасы мемлекеттік саясатының негізгі принциптері мыналар болып табылады:

- әскери-техникалық ынтымақтастық саласындағы іс-әрекеттің орталықтандырылған сипаты;

- Қазақстан Республикасының қару-жарақтың, әскери мақсаттағы өнімдердің,

қос қолданысты тауарлар мен технологиялардың экспортына бақылау жасау саласында халықаралық міндеттемелерді сақтауы;

- әскери-техникалық ынтымақтастықты жүзеге асыру кезіндегі әскери-саяси және экономикалық мақсаттылық;
- халықаралық әскери-техникалық ынтымақтастықты жандандыру арқылы отандық қорғаныс өнеркәсібін нығайту;
- тапсырыстарды қорғаныс өнеркәсібі кәсіпорындарына өзара орналастыру;
- қорғаныс кәсіпорындарының өнімін сыртқы рынокта өткізу жөніндегі өзара тиімді, үйлесімді саясат.

Қорытынды

Қазақстан Республикасының Әскери доктринасы елдің әскери қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі іс-әрекеттің сөзсіз қорғаныстық бағыттылығын айқындайды, Қазақстан Республикасының кез келген мемлекетаралық қайшылықтар мен қақтығыстарды саяси жолмен шешуге принципті түрде бейімділігін дәлелдейді.

Әскери доктрина Қазақстан Республикасы Ұлттық қауіпсіздігінің 1999 -2005 жылдарға арналған стратегиясының құрамдас бөлігі ретінде елдің дамуына, аймақтық ахуалдың өзгеруіне және халықаралық қауіпсіздік жүйесінің дамуына қарай жетілдірілетін болады.

Қазақстан Республикасының Әскери доктринасында жазылған әскери құрылыс, елді қорғанысқа дайындау, Қарулы Күштерді, басқа да әскерлер мен әскери құралымдарды пайдалану жөніндегі көзқарастар мен тұрғылар - әскери қауіпсіздікті қамтамасыз ету мәселелері жөніндегі заң актілері мен өзге де нормативтік құқықтық құжаттарда нақтыланатын болады.

Әскери доктринаны іске асыруға күллі мемлекеттік және әскери басқару органдарының, ұйымдардың, қоғамдық бірлестіктер мен азаматтардың Қазақстан Республикасының әскери қауіпсіздігін қамтамасыз етуге бағытталған үйлесімді іс-әрекеті арқылы қол жеткізіледі.

Қазақстан Республикасы Әскери доктринаның барлық негізгі ережелерін дәйекті орындайтын, БҰҰ-ның Жарғысын, халықаралық құқық нормалары мен принциптерге қатаң және бұлжытпай ұстанатын болады.